

Міністерство освіти і науки України
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Представництво фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні
Всеукраїнська молодіжна громадська організація
студентів з інвалідністю «Гаудеамус»

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА КРАЦІ ПРАКТИКИ

Тези доповідей

XXII міжнародної науково-практичної конференції
м. Київ, 30 листопада — 1 грудня 2022 р.
У двох частинах

Частина 2

Київ
Університет «Україна»
2022

**Затверджено до друку
Вченою радою Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»
(протокол № 9 від 29.12.2022 р.)**

Відповідальний за випуск: Анастасія ГРЕБЕНЮК.

Редакційна група Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»: Петро ТАЛАНЧУК (головний редактор), Ганна ДАВИДЕНКО (заступник головного редактора), Оксана КОЛЯДА, Антоніна КОРОТЄЄВА, Ірина ТАЛАНЧУК, Сослан АДІРХАЄВ, Світлана НЕСТЕРЕНКО, Марк ЗАЛЮБОВСЬКИЙ, Тетяна ФЕДОРЕНКО, Валерій САМАРАЙ, Валентина МОВЧАН, Анастасія БАЗИЛЕНКО, Аліме ОСМАНОВА, Людмила АДІРХАЄВА, Ірина МАСЛЯНІКОВА, Ростислав ДУБАС, Петро ІЗУЇТА, Олексій ФАСТ, Тихон ЯРОВОЙ, Віра ПІДДЯЧА, Олександр ДУБОВСЬКИЙ.

I-65 **Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики:** тези доповідей XXII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 30 листопада — 1 грудня 2022 р.), у 2-х частинах. Ч. 2. — К.: Університет «Україна», 2022. — 291 с.

У збірнику вміщено тези доповідей XXII Міжнародної науково-практичної конференції «Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики», в яких відображено широке коло нагальних питань, пов'язаних з освітою, правовим статусом, адаптацією в суспільстві, професійною та фізичною реабілітацією людей з інвалідністю.

Розрахований на науковців, освітян, аспірантів, студентів, працівників служб соціальної допомоги, реабілітаційних центрів, а також всіх осіб, хто дотичний до надання послуг людям з інвалідністю.

УДК 376-044.247(082)

СЕКЦІЯ 6. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА | *The legal and organizational basis of formation and development of an inclusive educational environment*

01.12. 2022 р., 10⁰⁰-12⁰⁰

Керівники: *Яровой Тихон Сергійович*, д.н.з держ. управ., доцент кафедри завідувач кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу;
Лісовський Петро Миколайович, д. філос. н., професор кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу.

Рябокін Н. О., к. ф. н., доцент, завідувач кафедри філології та соціально-гуманітарних наук Полтавського інституту економіки і права Університету «Україна».

INKLUSIVE BILDUNG. DEUTSCHLAND

Гевчук А. І., студентка I курсу спеціальності «Право» Тернопільського фахового коледжу Університету «Україна»;

Науковий керівник: **Скільська М. І.**, викладач.

УСІ МИ РІЗНІ, ТА ПРАВА В НАС РІВНІ

Добровіцька О. О., к. пед. н., доцент кафедри правових та інформаційних технологій Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна».

ВИКЛАДАЧ ЯК ОСНОВНИЙ СУБ'ЄКТ ТОЛЕРАНТНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Клик С. Е., старший викладач кафедри психології та соціальної роботи Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна».

ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Луговський О. Ф., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету.

ТАКТИЛЬНІ ПОСІБНИКИ ЯК ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Мозолюк-Боднар Л. М., к. ю. н., доцент, доцент кафедри правових та інформаційних технологій Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна».

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ТАКТИЛЬНІ ПОСІБНИКИ ЯК ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Луговський Олександр Федорович

*кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну
Черкаський державний технологічний університет
saga-al@ukr.net*

Анотація. Будь-яка творчість це цілеспрямована пошукова діяльність людини, результатом якої має стати якісно новий продукт, що вирізняється неповторністю, оригінальністю і суспільно-історичною унікальністю. Тому часто творчість визначають як інтелектуальну діяльність в яку вкладено багато сил та таланту. Завершення процесу творчості пов'язано зі створенням нових результатів у сфері науки, техніки, літератури і мистецтва запускає механізм, що регулюється нормами цивільного права, котрі забезпечують суспільне визнання відповідного об'єкта, встановлюють його правовий режим, а також охорону прав і законних інтересів його творця. Знайомство із цими правилами є важливою складовою професійного становлення майбутніх дизайнерів. Цьому питанню і присвячується цей матеріал.

Annotation. Any creativity is a purposeful search activity of a person, the result of which should be a qualitatively new product, distinguished by uniqueness, originality and socio-historical uniqueness. Creativity is often defined as an intellectual activity in which a lot of effort and talent is invested. The completion of the creative process with the creation of new results in the field of science, technology, literature, and art triggers a mechanism regulated by civil law norms that ensure public recognition of the relevant object, establish its legal regime, and protect the rights and legitimate interests of its creator. Familiarity with these rules is an important component of the professional development of future designers. This material is devoted to this issue.

Формування у здобувача вищої освіти сукупності знань, умінь і компетенцій, які дозволяють йому фахово розбиратися у питаннях, пов'язаних з інтелектуальною власністю відбувається під час отримання знань щодо загальних положень права інтелектуальної власності, її інститутів, понять та видів, об'єктів і суб'єктів, підстав виникнення, умов і порядку використання її результатів, порядку та способів захисту порушених прав. Такі знання сприяють формуванню навичок використання нормативно-правових джерел, набуттю досвіду задля роботи за майбутньою професією. Також така підготовка сприятиме вирішен-

ню проблеми дотримання учасниками навчального процесу норм академічної доброчесності, адже інколи трапляється так, що самостійно виконати творче завдання з якихось причин стає проблематичним і це спонукає студентів до академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. Виправити таку ситуацію можна лише тоді, коли у студента настане усвідомлення того, що він сам може стати суб'єктом інтелектуальної власності. Академічну доброчесність можна виховати тільки в умовах громадянського суспільства.

Цей аспект стає дедалі актуальнішим для студентів творчих спеціальностей, зокрема дизайнерів. Дизайнерська діяльність — це творча робота, результат якої є об'єктом інтелектуальної власності та перебуває під захистом авторських прав. Авторське право поширюється від завдань, що студенти виконують на заняттях до ідей, які вони подають на конкурси. Тут важливо пам'ятати, що використання матеріалів для створення своїх творів, що вже знаходяться під захистом авторського права є не лише помилкою а й порушенням законодавства. Тобто дизайнери намагаються створювати свої об'єкти інтелектуальної власності, використовуючи при цьому чужі. І це не прийнятно, особливо якщо робота виконується на замовлення бо так можуть виникнути правові наслідки у співпраці із роботодавцем. Разом із тим і самі дизайнери повинні бути готовими до того, що їхні ідеї, проекти, фото теж можуть незаконно заповзичити не добросовісні конкуренти. Тому інтелектуальну власність, в яку вкладено багато сил та таланту, варто захищати заздалегідь та знати прості дії, які допоможуть у вирішенні суперечок.

Перший такий досвід студент-дизайнер може отримати уже під час навчання. Так, студенти кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету освітньої програми «Промисловий дизайн» протягом кількох років виготовляють тактильні посібники для дітей з порушеннями зору та незрячих, що навчаються у Кошунському закладі «Черкаська спеціальна школа Черкаської обласної ради». Призначення таких посібників — покращення ефективності проведення уроків та корекційних занять для незрячих дітей та дітей з залишковим зором. За допомогою тактильних макетів незрячі учні, використовуючи компенсаторні властивості організму, а саме тактильні відчуття, сенсорні відчуття можуть покращити своє орієнтування у просторі та поліпшити соціальну адаптацію. Проводячи постійні консультації із тифлопедагогами, студенти і викладачі кафедри створили унікальні об'ємні дидактичні посібники,

оскільки для навчання осіб з порушеннями зору надзвичайно необхідні об'ємні засоби навчання: моделі, макети, муляжі. Тільки вони дозволяють відтворити реальність у мініатюрі, дають можливість вивчати принципи дії і взаємодії частин, отримати чітку уяву про зовнішній вигляд, будову, форму і розмір об'єктів.

При створенні згаданих дидактичних посібників студенти доклали зусилля не лише для покращення матеріальної бази спеціальної школи, а ще й набували цілий ряд важливих особистісних якостей. Зокрема це: розвиток співчуття, співпереживання, розуміння потреб дітей з особливими освітніми потребами, формування активної соціальної позиції; набуття практичних навичок виконання конкретного потрібного для громади замовлення, робота із замовником; окреслення напрямків для створення власних дизайнерських виробів та визначення подальших напрямків професійної діяльності.

Так студентами освітньої програми «Промисловий дизайн» були створені кілька макетів і на деякі із них були отримані свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір. Зокрема:

1. Багатофункціональний об'ємний макет «Гірський ландшафт». Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 91164 від 31.07.2019 р.

2. Багатофункціональний об'ємний макет «Зріз шару земної кори». Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 92613 від 08.10.2019 р.

3. Об'ємний макет «Черкаський міст». Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 92293 від 20.09.2019 р.

Таким чином, створивши під керівництвом досвідчених педагогів унікальний за багатьма показниками продукт інтелектуальної творчості, студенти-дизайнери ще отримали підтвердження про державну реєстрацію авторського права на твір у формі «Свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір». Так відбулося знайомство учасників освітнього процесу з основними засадами авторського права. Усвідомлення учасниками освітньо-процесуальної цінності в інтелектуальній власності — обов'язкова складова формування в освітніх спільнотах поваги до праці, до навчання як самостійної продуктивної діяльності, як важливої умови професійного становлення та перспектив кар'єрного зростання.